

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 28 września 2023 r.

Znak: ZPS-5.431.2.3.2023.SB

**Pan
Krzysztof Wrzesień
Burmistrz
Miasta i Gminy Dobra**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli², w dniach 9-11 sierpnia 2023 r. przeprowadzona została kontrola w trybie zwykłym w Gminie Dobra. Czynności kontrolne wykonywane były w Urzędzie Miejskim i w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrej przy ul. Rynek 1.

Kontrolę przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie, na podstawie upoważnienia Nr 97/2023 z 4 lipca 2023 r., w składzie: Sylwia Buczkowska – główny specjalista, osoba kierująca zespołem i Małgorzata Andraszkiwicz – starszy inspektor wojewódzki.

Kontrolą objęto sposób realizacji zadań nałożonych na gminę przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 11 sierpnia 2023 r. oraz realizację zaleceń pokontrolnych z kontroli przeprowadzonej w Gminie Dobra w dniach 22-24 stycznia 2020 r.

Ustaleń dokonano na podstawie analizy dokumentacji dostępnej w Urzędzie Miejskim i w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrej oraz wyjaśnień udzielonych panią Małgorzatę Kłos – kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej na podstawie upoważnienia OR.0052/10/2023 Burmistrza Miasta i Gminy Dobra z dnia 7 sierpnia 2023 r.

Akta kontroli str. 1-14

Działalność Gminy Dobra w zakresie objętym kontrolą oceniam pozytywnie z nieprawidłowościami.³

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 ze zm.)

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477)

³ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami i negatywna.

Oceny dokonano na podstawie analizy sposobu realizacji przez Gminę Dobra następujących zadań z zakresu wspierania rodziny.

1. Opracowanie i realizacja 3-letniego programu wspierania rodziny.

W kontrolowanym okresie, w Gminie Dobra obowiązywał Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 przyjęty Uchwałą Nr XXII/146/2020 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 29 grudnia 2020 r. Poprzedni program obowiązywał w latach 2018-2020, co oznacza, że zachowana została ciągłość w opracowywaniu i realizacji programów wspierania rodziny. W kontrolowanym okresie, trzykrotnie przekazano Radzie Miejskiej w Dobrej sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny (11.02.2021 r., 9.03.2022 r. i 18.01.2023 r.). Terminy przekazania były zgodne z przepisami. We wszystkich sprawozdaniach ujęto potrzeby związane z realizacją zadań.

Z informacji przekazanych przez kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej wynika, że gmina w ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obejmuje rodziny zagrożone kryzysem lub przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparciem ośrodka. Ośrodek zapewniał pomoc w formie asystentury, pracy socjalnej, dożywiania dzieci, pomocy rzeczowej i finansowej. Rodzinom oferowano również wsparcie specjalistów. Na terenie gminy organizowano dzieciom wypoczynek letni, zapewniono możliwość udziału w zajęciach rozwijających zainteresowania. W celu integracji, wymiany doświadczeń i zapobiegania izolacji organizowano festyny rodzinne.

Pracownicy ośrodka podnosili swoje kwalifikacje oraz współpracowali z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny – placówkami edukacyjnymi, ochroną zdrowia, policją, prokuraturą, sądem, kuratorami sądowymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie.

Efektom podejmowanych działań jest poprawa funkcjonowania rodzin w środowisku, zwiększenie świadomości rodzin o istniejących zagrożeniach oraz podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych i społecznych.

Akta kontroli 15-23

2. Wyznaczenie podmiotu organizującego pracę z rodziną.

Uchwałą Nr XVIII/117/2012 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 27 kwietnia 2012 r. wyznaczono Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej jako właściwy do realizacji zadań administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej: „w przypadku, gdy wyznaczonym (...) podmiotem jest ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, w ośrodku albo w centrum można utworzyć zespół do spraw asysty rodzinnej”. Zgodnie z oświadczeniem kierownika ośrodka, w ośrodku nie utworzono zespołu do spraw asysty rodzinnej.

Akta kontroli 15-20, 24

3. Kwalifikacje asystentów rodzin i sposób ich zatrudniania.

W kontrolowanym okresie, w gminie zatrudnionych było łącznie trzech asystentów rodziny: [...] na etacie w okresie 1.12.2015 r. – 28.02.2023 r., [...] na zlecenie w okresie 1.01.21 r. – 31.03.2022 r. i [...] na zlecenie od 1.03.23 r. Wszyscy spełniali wymogi ujęte w art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Asystenci realizowali swoje obowiązki w systemie zadaniowego czasu pracy.

W ramach realizacji art. 12 ust. 2 ustawy, w kontrolowanym okresie uczestniczyli w szkoleniach: Praca asystenta z rodzina wieloproblemową, Cyberbezpieczeństwo,

Asystentura rodziny w świetle zmian, nowych wyzwań i trudności. Szkolenia finansowane były przez gminę.

Akta kontroli 25-26

4. Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

Na dzień kontroli w gminie zatrudniony był jeden asystent (50 godzin miesięcznie), który swoją opieką obejmował 5 rodzin z 9 dziećmi. Zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej: „liczba rodzin objętych wsparciem jednego asystenta nie może przekroczyć 15”. W związku z tym należy stwierdzić, że liczba asystentów w Gminie Dobra była adekwatna do potrzeb gminy. W kontrolowanym okresie, na terenie gminy przebywały 2 rodziny zobowiązane do współpracy z asystentem przez sąd.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych bez wsparcia asystenta

Na dzień kontroli wsparciem asystenta objętych było 5 z 16 rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że 11 rodzin nieobjętych asystenturą, w ocenie pracowników socjalnych nie wymagało pomocy w takiej formie lub jej odmówiło. Analizie poddano dokumentację 4 rodzin.

- 1) Rodzina [...] – [usunięto opis rodziny] Wywiad ze stycznia 2023 r. wskazuje na monitoring prowadzony po zakończeniu procedury. Jest to ostatni dokument w teczce rodziny. Do dnia kontroli brak monitoringu sytuacji w rodzinie, nie pozyskano również informacji z przedszkola na temat funkcjonowania dzieci i kontaktów z rodzicami.
- 2) Rodzina [...] – [usunięto opis rodziny] W aktach brak pełnej diagnozy rodziny (brak informacji na temat władzy rodzicielskiej, przyczyn kurateli), brak dokumentów potwierdzających pozyskanie informacji ze szkół/przedszkola na temat funkcjonowania dzieci i kontaktów z rodzicami, brak informacji o kolejnej ciąży i sposobie przygotowania do opieki nad noworodkiem.
- 3) Rodzina [...] – [usunięto opis rodziny] W dokumentacji rodziny brak informacji ze szkół na temat funkcjonowania dzieci oraz kontaktów z rodzicami w okresie bez procedury „Niebieskie Karty” (12.12.2020 r. – 29.06.2021 r.). W tym czasie sytuacja w rodzinie nie była monitorowana (tylko jeden wywiad ze stycznia 2021 r., brak notatek z wejść w środowisko). Od zakończenia drugiej procedury „Niebieskie Karty” (7.12.2021 r.) nie pozyskano informacji ze szkół na temat funkcjonowania dzieci i kontaktów z rodzicami. Do dnia kontroli tylko dwie wizyty w środowisku (sierpień 2022 r. i styczeń 2023 r.) – w treści brak informacji na temat aktualnej sytuacji rodziny. Wywiad ze stycznia 2023 r. to ostatni dokument w aktach rodziny, do dnia kontroli brak monitoringu sytuacji w rodzinie.
- 4) Rodzina [...] – [usunięto opis rodziny] Klientce zaproponowano wsparcie asystenta – nie podjęła decyzji. W dokumentacji rodziny brak dokumentów potwierdzających działania. Pod datą 30.06.2022 r. w raporcie widnieje informacja o urodzeniu kolejnego dziecka. W żadnym dokumencie nie zawarto informacji o ciąży i właściwym przygotowaniu do opieki nad noworodkiem. W adnotacji z 28.03.2023 r. wskazano na wizytę w środowisku w związku z powtarzającymi się monitami ze szkoły – brak informacji na temat przebiegu wizyty i wniosków. Podczas kontroli przedstawiono pismo skierowane do przychodni w maju 2023 r. w sprawie sytuacji zdrowotnej w rodzinie – uzyskano odpowiedź, że stan zdrowia dzieci jest dobry. Po analizie dokumentacji i wyjaśnień pracowników, zaproponowano kierownikowi ośrodka podjęcie działań mediacyjnych między rodziną

i szkołą w celu poprawy współpracy. Zdaniem kontrolujących, monitoring sytuacji w rodzinie był niewystarczający (jedna wizyta w środowisku od lutego 2021 r. do dnia kontroli).

Wywiady środowiskowe przeprowadzane dwa razy w roku, sporządzane były głównie pod kątem przyznania świadczeń. Nie zawierają informacji o relacjach w rodzinach, stosowanych metodach wychowawczych, zachowaniu dzieci, szczególnie w kontekście prowadzonych wcześniej w rodzinach procedur „Niebieskie Karty”. Brak dokumentów potwierdzających pozyskanie informacji o funkcjonowaniu dzieci i rodzin ze szkół/przedszkoli oraz od kuratorów sądowych – w przypadku rodzin pozostających pod nadzorem. W aktach rodzin nie było notatek z wizyt w środowisku. Podczas kontroli przedstawiono wydruki raportów z systemu „Pomost”. Tylko w jednym przypadku ([.....]), w raportach odnotowano wejście w środowisko, które nie zostało ujęte w dokumentacji rodzin. W ocenie kontrolujących, opisany sposób monitorowania sytuacji w rodzinach był niewystarczający. Brak monitoringu sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest niezgodny z art. 176 pkt 7 ustawy.

Akta kontroli 27-114

Wsparcie asystenta

Oceny pracy asystenta dokonano na podstawie analizy indywidualnej wszystkich 7 przypadków rodzin objętych wsparciem w kontrolowanym okresie, w tym 2 z którymi asystent zakończył współpracę (1 – osiągnięcie celów, 1 – zmiana miejsca zamieszkania).

Przeanalizowano sposób przydzielenia asystenta rodzinom. W 2 przypadkach przyznanie asystenta nastąpiło przed okresem kontrolowanym ([.....]), w związku z tym nie podlegały one ocenie. W pozostałych przypadkach przyznanie asystenta nastąpiło zgodnie z procedurą opisaną w art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W 2 przypadkach na zgodach rodziny na objęcie wsparciem brakowało daty, w 5 przypadkach brakowało zgody rodziny na zmianę asystenta. Kierownika ośrodka pouczono w tym zakresie. W przypadku rodziny [...], wywiad środowiskowy na podstawie którego przydzielony został asystent, nie zawierał rzetelnej analizy sytuacji, która wskazywałaby na konieczność objęcia rodziny asystenturą. W diagnozie zaznaczono bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezrobocie i sytuację kryzysową. W opisie wskazano jednak tylko zmianę miejsca zamieszkania, konflikty między partnerami i problemy finansowe. Brakowało informacji dotyczących rodzaju trudności opiekuńczo-wychowawczych, relacji w rodzinie, stosowanych metod wychowawczych. Uwagi przekazano kierownikowi ośrodka.

Analizie poddano 19 planów pracy z rodzinami. W 6 przypadkach brakowało terminów realizacji działań, a w 18 przewidywanych efektów, co narusza art. 15 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W przypadku [...] brakowało potwierdzenia, że pierwszy plan został opracowany w konsultacji z członkami rodziny i właściwym pracownikiem socjalnym. W przypadku rodziny [...] w 4 planach uwzględniono działania do realizacji przez partnera, nie pozyskano jednak jego akceptacji. W przypadku [.....] nie dokonano aktualizacji planu pracy z rodziną po umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, mimo istotnej zmiany w sytuacji rodziny. Kierownikowi ośrodka udzielono instruktażu w tym zakresie.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań asystenta rodziny należy dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie jej podmiotowi organizującemu pracę z rodziną. Analizie poddano 15 ocen sytuacji rodzin, których asystent dokonał w kontrolowanym okresie.

W 2 przypadkach ([...]) przekroczone termin oceny o 2 i o 19 dni. Kierownik ośrodka wyjaśnił, że przyczyną mylnie wyliczonego terminu oceny była zmiana asystenta rodziny. W przypadku [...] nie dokonano żadnej oceny. We wszystkich przypadkach brakowało potwierdzenia, że oceny zostały przekazane podmiotowi organizującemu pracę z rodziną. Stwierdzone nieprawidłowości naruszają przywołany przepis.

W 2 przypadkach zakończono współpracę z asystentem, w tym ze względu zmianę miejsca zamieszkania ([...]) oraz ze względu na osiągnięcie celów ([...]). W rodzinie [...] prowadzony był monitoring: przez pierwsze 3 miesiące przez asystenta, a przez następne 3 miesiące przez pracownika socjalnego. Dokumentacja potwierdzająca monitoring prowadzony przez asystenta to karta czasu pracy zawierająca daty 12.12.2022 r., 16.01. i 13.02.2023 r. oraz dokument „Monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu współpracy z asystentem”, który zawiera jedynie ogólne informacje o rodzinie, bez daty sporządzenia. Kierownikowi ośrodka wskazano na konieczność prowadzenia przez asystenta bardziej szczegółowej dokumentacji, zawierającej obserwacje i opis funkcjonowania rodziny pod kątem ewentualnych nieprawidłowości.

W obu przypadkach przed zakończeniem współpracy nie dokonano końcowej oceny sytuacji rodziny. Rodzina [...] zobowiązana do współpracy przez sąd, podjęła pracę z asystentem w marcu 2023 r., zakończenie nastąpiło w czerwcu 2023 r. W dokumentacji rodziny znajdują się: plan pracy z rodziną, sprawozdania miesięczne z pracy asystenta za marzec-kwiecień i za maj 2023 r., karty czasu pracy asystenta w rodzinie za ten okres oraz notatka „Zakończenie współpracy z rodziną”. Żaden z dokumentów nie został przekazany do kierownika ośrodka. Pismem z 1 czerwca 2023 r. asystent poinformował sąd o braku współpracy ze strony pani [...] oraz zmianie miejsca zamieszkania. Dnia 14 czerwca 2023 r. o sytuacji rodziny poinformowano właściwy ośrodek pomocy społecznej. W tym przypadku, przez cały okres nie dokonano żadnej oceny sytuacji rodziny, nawet przed zakończeniem współpracy. W przypadku rodziny [...] ostatnia ocena została dokonana w lipcu 2022 r. W treści oceny nie zawarto wskazań do zakończenia asystentury, którego dokonano w listopadzie 2022 r. Kierownikowi ośrodka udzielono instruktażu w tym zakresie.

Praca asystenta została poddana analizie także pod względem merytorycznym. Asystent sporadycznie współpracował z instytucjami i osobami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, w teczkach rodzin znajdowały się pojedyncze dokumenty potwierdzające współpracę. W aktach rodzin brakowało postanowień sądu o ograniczeniu władzy rodzicielskiej, umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Asystent dokumentował pracę poprzez sporządzanie ogólnikowych sprawozdań za okres miesiąca – 3 miesiący. Brak informacji na temat relacji w rodzinie, stosowanych metod wychowawczych, zachowania dzieci, spędzania czasu wolnego, sposobu opieki nad niemowlętami. W dwóch przypadkach ([.....]) asystent wchodził w środowisko tylko w godzinach popołudniowych, co oznacza, że nie miał możliwości obserwacji rodzin podczas pobytu w domu starszych dzieci. W części przypadków nie pozyskano informacji ze szkół/przedszkoli. W przypadku rodziny [...] brakowało informacji o prowadzonej w rodzinie procedurze „Niebieskie Karty”. W przypadku [...] w związku z utrudnionym kontaktem z klientką, asystent prowadził monitoring sytuacji w spokrewnionej rodzinie zastępczej, w której przebywało dziecko pani [...]. Stanowi to przekroczenie uprawnień asystenta, ponieważ praca z rodziną zastępczą należy do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Pouczono kierownika ośrodka w tym zakresie.

Wszystkie uwagi dotyczące prowadzenia dokumentacji oraz pracy asystenta przekazano kierownikowi ośrodka. Zaproponowano również zapoznanie się z wytycznymi zawartymi w „Rekomendacjach metodycznych i organizacyjnych: Asystentura rodziny” Izabeli Krasiejko wydanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w 2016 roku.

Praca z rodziną dziecka przebywającego w pieczy zastępczej

Art. 10 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, że: „praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną”. Na dzień kontroli, w pieczy zastępczej przebywało łącznie 7 dzieci z 4 rodzin. W kontrolowanym okresie w pieczy nie umieszczono żadnego dziecka. Analizie poddano sytuację wszystkich dzieci, pod kątem działań podejmowanych przez ośrodek przed i po umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

- 1) Rodzeństwo [...] – w latach 2012 – 2018 rodzina objęta była wsparciem asystenta, w 2019 i 2020 r. sytuacja w rodzinie była monitorowana. W marcu 2020 r. zmarła matka, ojciec przebywał w tym czasie w zakładzie karnym. Dzieci zostały zabezpieczone u ciotki, która nie podjęła się jednak opieki na stałe. Dzieci umieszczono w rodzinie zastępczej. Obecnie stan zdrowia ojca (niepełnosprawność) nie pozwala na pracę nad powrotem dzieci pod jego opiekę.
- 2) Rodzeństwo [...] – [usunięto opis rodziny] W związku z postępującą chorobą matki, dzieci zostały zabezpieczone w spokrewnionej rodzinie zastępczej u babci. Brak możliwości ich powrotu pod opiekę klientki.
- 3) Rodzeństwo [...] – rodzina objęta opieką ośrodka od 2019 r. , ojciec pozbawiony władzy rodzicielskiej od 2014 r. [usunięto opis rodziny] We wrześniu 2020 r. dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, w kwietniu 2021 r. pani otrzymała sądowy zakaz zbliżania. W związku z powyższym, brak możliwości pracy nad powrotem dzieci pod opiekę matki. Pod koniec 2022 r. pani opuściła teren gminy.
- 4) Dziecko [...] – [usunięto opis rodziny] Od stycznia 2019 r. opiekę nad dzieckiem sprawują dziadkowie jako spokrewniona rodzina zastępcza. Brak wiedzy na temat obecnego miejsca pobytu matki, pani nie utrzymuje kontaktu z rodziną.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w analizowanym zakresie.

W kontrolowanym okresie asystent pracował z 3 rodzinami, z których dzieci przebywały w pieczy zastępczej ([.....]). Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań asystenta należy opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. W przypadkach rodzin [...] i [...] plany pracy z rodzinami nie zostały skonsultowane z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. W dokumentach rodzin brakowało planów pomocy dziecku, co uniemożliwiło stwierdzenie, czy plany pracy z rodziną zostały z nimi skoordynowane. Nieprawidłowości naruszają przywołany przepis.

Z informacji uzyskanych w jednostce wynika, że w kontrolowanym okresie do ośrodka wpłynęło łącznie 10 zaproszeń do udziału w posiedzeniach dotyczących okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej. W 4 przypadkach udział został zrealizowany w formie zdalnej. Asystent rodziny uczestniczył osobiście w 1 posiedzeniu, pracownik socjalny w 3 posiedzeniach. W pozostałych przypadkach ze względu na usprawiedliwioną nieobecność pracowników przekazano pisemną informację na temat pracy z rodziną.

Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa

Zgodnie z oświadczeniem kierownika ośrodka, Gmina Dobra zapewnia mieszkańcom wsparcie asystenta rodziny, pracę socjalną, usługi opiekuńcze i specjalistyczne. W Ośrodku Wsparcia w Dobrej prowadzone są konsultacje i poradnictwo psychologiczne oraz terapia uzależnień. Konsultacje psychologiczne odbywają się raz w tygodniu telefonicznie, a w razie potrzeby w formie spotkań osobistych, często w miejscu zamieszkania osoby potrzebującej.

Pomoc prawna udzielana jest raz w tygodniu w Urzędzie Miejskim w Dobrej. Mieszkańcy mają również możliwość korzystania z mediacji prowadzonych przez Stowarzyszenie SOS dla Rodziny przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie. Informacje o dyżurach zamieszczone są na tablicy ogłoszeń. Na terenie gminy organizowane są festyny rodzinne i animacje mające na celu wymianę doświadczeń oraz zapobieganie izolacji i wykluczeniu społecznemu.

Akta kontroli 187

5. Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.

Zgodnie z oświadczeniem kierownika ośrodka, gmina podejmowała działania promujące ideę rodzin wspierających poprzez m. in. upowszechnianie informacji i zachęcanie osób z najbliższego otoczenia dzieci i rodzin, z którymi pracownicy ośrodka prowadzą pracę. Ponadto na stronie internetowej oraz na tablicy ogłoszeń ośrodka zamieszczono informację o poszukiwaniu chętnych do pełnienia takiej funkcji. W budżecie gminy zabezpieczono środki na funkcjonowanie rodzin wspierających.

W okresie objętym kontrolą, ze względu na brak kandydatów nie podpisano żadnej umowy na pełnienie funkcji rodziny wspierającej.

Akta kontroli 27-29, 188

6. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

Po kontroli przeprowadzonej w Gminie Dobra w 2020 r. wydane zostało zalecenie w zakresie utworzenia placówki wsparcia dziennego. W odpowiedzi z dnia 22 czerwca 2020 r. Burmistrz Miasta i Gminy Dobra poinformował, że zalecenie zostanie zrealizowane.

W kontrolowanym okresie, na terenie gminy nie funkcjonowała żadna placówka wsparcia dziennego.

Burmistrz Miasta i Gminy Dobra wyjaśnił, że placówka nie została utworzona z powodu braku lokalu spełniającego wymagania określone w przepisach. Braki specjalistycznej kadry uniemożliwiły też uruchomienie placówki w formie podwórkowej. Działania animacyjne i socjoterapeutyczne realizowane poprzez organizację czasu wolnego, wspieranie i rozwój zainteresowań, organizację zabaw i gier sportowych oraz wycieczek dla dzieci z rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze prowadzi Stowarzyszenie „Małe Dobra” działające na terenie Dobrej. Trzy razy w tygodniu dzieci uczestniczą w zajęciach i działaniach animacyjnych w siedzibie stowarzyszenia i na okolicznych terenach sportowych. Biorą również udział w różnych akcjach charytatywnych i festynach. Obecnie trwają rozmowy z Prezesem Stowarzyszenia „Małe Dobra” w celu zlecenia realizacji zadania prowadzenia placówki wsparcia dziennego. Ponadto prowadzone są działania w celu uruchomienia do dnia 30 września 2023 r. świetlicy w miejscowości Wojtaszyce, która przeznaczona zostanie na placówkę funkcjonującą w formie opiekuńczej połączonej z pracą podwórkową. Placówka ma zostać uruchomiona z chwilą zatrudnienia wykwalifikowanej kadry. Podczas kontroli nie przedstawiono dokumentów potwierdzających powołanie do życia placówki wsparcia dziennego, ani spełnienie wymagań lokalowych przez świetlicę w Wojtaszycach.

W związku z powyższym należy stwierdzić, że na dzień kontroli Gmina Dobra nie realizuje zadania prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci jak wskazuje art. 176 pkt 3 lit. c ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Akta kontroli 189-192

7. Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie z oświadczeniem kierownika ośrodka, informacje o sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych uzyskiwane są na najczęściej z anonimowych zgłoszeń. Informacje są weryfikowane przez pracowników socjalnych, w przypadku gdy nieprawidłowości potwierdzają się, rodzina jest informowana o możliwości skorzystania z pomocy asystenta. W przypadku większości zgłoszeń, są to rodziny objęte pomocą społeczną. Ponadto ośrodek pozyskuje informacje od innych instytucji, ze szkoły, policji, od kuratorów. Monitoring sytuacji dzieci z tych rodzin odbywa się poprzez pracę asystenta rodziny lub wizyty pracownika socjalnego w środowisku, a także kontakt ze szkołami i kuratorami. Dokumentowany jest za pomocą notatek służbowych, wywiadów środowiskowych i ich aktualizacji.

Na dzień kontroli, 3 rodziny z 14 dzieci były zagrożone kryzysem. Zgodnie z informacjami pozyskanymi od pracowników, sytuacja w rodzinach była monitorowana poprzez kontakt telefoniczny i wizyty w środowisku. Informacja o podjętych działaniach zawarta była w wywiadach środowiskowych oraz w systemie informatycznym „Pomost”. Jak wskazano w punkcie 4 niniejszego wystąpienia, monitoring prowadzony był bardzo pobieżnie i nie dawał pełnego obrazu sytuacji dzieci w rodzinach.

Akta kontroli 27-114, 193

8. Podejmowanie działań na rzecz kobiet w ciąży, ich rodzin lub rodziny z dzieckiem u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Gmina podejmowała te działania poprzez zatrudnienie asystenta rodziny, przygotowanie ulotek i udostępnienie na stronie internetowej gminy informacji na temat przysługujących praw oraz możliwości ubiegania się o pomoc, wynikających z ustawy i Programu kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”⁴. Opracowano lokalny informator we wskazanym zakresie.

Zgodnie z oświadczeniem kierownika ośrodka, w kontrolowanym okresie nie było rodzin, które skorzystały z jednorazowego świadczenia opisanego w art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy. Do Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej nie wpłynął wniosek o koordynację poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy „Za życiem”.

Akta kontroli 27-29, 194-205

9. Sprawowanie kontroli nad podmiotem organizującym pracę z rodziną i placówkami wsparcia dziennego.

Zgodnie z art. 28a ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wójt sprawuje kontrolę nad podmiotem organizującym pracę z rodziną oraz placówkami wsparcia dziennego, a na podstawie art. 28a ust. 2 przywołanej ustawy może upoważnić, w formie pisemnej, do sprawowania kontroli swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika jednostki organizacyjnej gminy.

Kontrolę nad Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Dobrej sprawuje Burmistrz Miasta i Gminy Dobra. W kwietniu 2023 r. przeprowadzona została kontrola w ośrodku w zakresie organizacji pracy z rodziną. Czynności kontrolne wykonał sekretarz gminy na podstawie upoważnienia burmistrza. Działalność jednostki oceniono pozytywnie, nie wydano zaleceń.

⁴ Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r., poz. 1329 ze zm.).

10. Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Zgodnie z oświadczeniem kierownika ośrodka oraz informacjami zawartymi w sprawozdaniach z realizacji gminnego programu wspierania rodziny, gmina współfinansowała pobyt dzieci w pieczy zastępczej. W latach 2021-2023 gmina przeznaczyła na ten cel łącznie 105.230,35 zł.

Akta kontroli 207

11. Sprawdzenie, czy gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny i przekazuje je Wojewodzie Zachodniopomorskiemu w wersji elektronicznej.

W kontrolowanym okresie, gmina przekazała Wojewodzie Zachodniopomorskiemu 5 sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny zgodnie z terminami określonymi w rozporządzeniu w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej⁵.

Akta kontroli 208-211

12. Przechowywanie dokumentacji osób, do których stosuje się ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Podczas kontroli stwierdzono, że dokumentacja osób, do których stosuje się ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przechowywana jest w zamkniętych szafach i chroniona przed dostępem osób nieuprawnionych.

Akta kontroli 15-20

13. Realizacja zaleceń pokontrolnych z kontroli przeprowadzonej w Gminie Dobra w dniach 22-24 stycznia 2020 r.

Ocena realizacji zaleceń wydanych w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 4 czerwca 2020 r.:

- 1) zachować ciągłość w realizacji gminnego programu wspierania rodziny, jak opisuje art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – **zalecenie jest realizowane.**
- 2) utworzyć placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w art. 176 pkt 3 lit. c ustawy – **zalecenie nie zostało zrealizowane.**
Na dzień kontroli, na terenie gminy nie funkcjonowała żadna placówka wsparcia dziennego.
- 3) dokumentować sprawowanie kontroli nad podmiotem organizującym pracę z rodziną zgodnie z art. 28a ust. 1 ustawy – **zalecenie jest realizowane.**

Akta kontroli 212

Jedno zalecenie pokontrolne:

– utworzyć placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w art. 176 pkt 3 lit. c ustawy nie zostało zrealizowane.

⁵ Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1195)

Zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej: „kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych (...) podlega karze pieniężnej w wysokości od 1 000 do 15 000 zł”.

Podsumowanie ustaleń kontroli

Stwierdzone uchybienia/nieprawidłowości:

- 1) niewystarczający monitoring sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- 2) w planach pracy z rodziną brak terminów realizacji działań (6 przypadków) i przewidywanych efektów (18 przypadków),
- 3) przekroczenie terminu oceny (2 przypadki w rodzinie M.Je. o 2 i o 19 dni), brak oceny w przypadku K.M., brak potwierdzenia, że oceny zostały przekazane podmiotowi organizującemu pracę z rodziną (wszystkie przypadki),
- 4) plany pracy z rodzinami z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej nie zostały opracowane we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej (2 przypadki),
- 5) brak placówki wsparcia dziennego.

Przyczyny stwierdzonych uchybień/nieprawidłowości:

- błędna interpretacja przepisów,
- niedopatrzenie.

Skutki stwierdzonych uchybień/nieprawidłowości:

- błędy formalne,
- niewystarczające wsparcie dla dzieci i rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Osoby odpowiedzialne za stwierdzone uchybienia/nieprawidłowości:

Burmistrz Miasta i Gminy Dobra, kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej, pracownicy ośrodka

Uprawnienia jednostki kontrolowanej:

Zgodnie z art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej ws. przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego w terminie 7 dni od daty jego otrzymania.

Wpis w książce kontroli:

Pozycja 3/2023

Wystąpienie otrzymują:

- 1) Burmistrz Miasta i Gminy Dobra
- 2) Wojewoda Zachodniopomorski

W celu podniesienia efektywności pracy Gminy Dobra w zakresie wspierania rodziny
wydaję zalecenia:

znaczące:

- 1) prowadzić monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej jak wskazuje art. 176 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

- 2) w przypadku każdej rodziny z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej, opracowywać we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej plany pracy z rodziną, skoordynowane z planem pomocy dziecku – art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy,
- 3) zapewnić wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci zgodnie z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy

zwykle:

- 1) ujmować w planach pracy z rodzinami przewidywane efekty oraz terminy planowanych do realizacji działań jak stanowi art. 15 ust. 3 ustawy,
- 2) terminowo dokonywać okresowych ocen sytuacji rodzin i przekazywać je podmiotowi organizującemu pracę z rodziną w myśl art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy.

W przypadku braku zastrzeżeń do zaleceń pokontrolnych, proszę poinformować mnie w ciągu 30 dni od daty otrzymania wystąpienia o sposobie ich realizacji.

.....

Zespół inspektorów:

.....

.....

Dyrektor Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego

.....

Właściwe podpisy na oryginale.